

УДК 372.8

В. М. Успенська

Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті досліджено ключову освітню компетентність – здоров'язберігаючу. Здоров'язберігаюча компетентність вчителя основ здоров'я належить до його професійної компетентності і враховує різні аспекти діяльності – інтелектуальний (когнітивний), професійний (фаховий) і особистісний (суб'єктний).

Ключові слова: компетентність, ключові компетентності, професійна компетентність, здоров'язберігаюча компетентність.

Постановка проблеми. У державних документах, науково-методичній літературі, в періодичній пресі останніми роками все частіше зустрічаються публікації, які націлюють педагогічну громадськість на необхідність запровадження компетентнісного підходу в освіті. Сформованість компетентностей дорослого людини, фахівця відіграє особливу роль. Адже «...компетентність фахівця з вищою освітою – це виявлені ним на практиці прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особистісні якості тощо) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи соціальну значущість і особистісну відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення» [12, 9].

У житті людини, а більше – у професійній діяльності сьогодні питання компетентнісного підходу набули того значення, яке визначає успіх людини в житті. Суб'єктивний життєвий досвід переконує, що знання та вміння, отримані в школі та вищому навчальному закладі, не йдуть у прямій залежності від успішності професійного шляху людини. Якими якісними характеристиками має володіти фахівець, щоб бути потрібним на ринку праці, бути успішною людиною? А якщо ця людина – педагог?

Соціально-економічні перетворення в Україні, глобальна економічна криза активізували проблему збереження фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я підростаючого покоління. Це поставило перед загальноосвітньою школою завдання створення таких умов розвитку учнів, які б сприяли утвердженню здорового способу життя, гармонізації їх взаємин із довкіллям.

Відомо, що вирішення питання формування здорового способу життя школярів багато в чому залежить від діяльності вчителя. Безперечно ця діяльність проходить наскрізною червоною ниткою через всю шкільну освіту. Проте особливого значення вона набуває у професійній діяльності вчителя основ здоров'я. Упровадження компетентісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес передбачає як формування компетентності учня, так і підвищення компетентності педагога. Вивчення і аналіз відповідної методичної і наукової літератури вказують на недостатнє дослідження складових професійної компетентності вчителя основ здоров'я та ключової здоров'язберігаючої компетентності, як визначальної у його професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «компетентісний підхід», «компетенція», «компетентність» у педагогічній сфері розкидається багатьма українськими вченими-педагогами (Н. Бібік, Л. Ващенко, М. Кухарев, А. Маркова, А. Новиков, Л. Паращенко, О. Савченко, М. Тарасович та інші). Вітчизняні та зарубіжні науковці розкривають ті чи інші види компетентностей, що визначають різні сфери життєдіяльності людини: професійну компетентність сучасного педагога (Н. В. Кузьміна, Ю. М. Кулюткін, М. В. Кухарев, Ю. Л. Львова, А. К. Маркова, Л. М. Мітіна, В. В. Ягупов); ключові компетентності (О. В. Глузман [3], І. Зимня, О. Онопрієнко [5], О. І. Рухманова, П. Хоменко, А. В. Хуторський [11]); європейські підходи до проблеми компетентності (О. Овчарук); професійну компетентність особистості (Л. М. Захарова, В. В. Сидоренко, В. В. Соколова, В. М. Соколов).

Теоретико-методологічні засади та психолого-педагогічні аспекти питань здоров'я і здорового способу життя учнівської молоді та умови їх оптимізації сформульовані в працях О. М. Балакіревої, Л. С. Ващенко, О. Т. Сакович [6]; Т. І. Андреєвої, О. Р. Артюх, П. Ю. Дупленко, Г. Г. Ковганич, Н. І. Погорілої, С. О. Свириденко; Т. Є. Бойченко, В. М. Оржеховської, О. О. Єжової [8] та інших. Проблема формування валеологічної компетентності в учнівській молоді знайшла своє відображення у працях В. М. Азаренко [1], В. І. Бобрицької, В. В. Нестеренко [7], В. В. Сидоренко [10]. Зазначені вище науковці також розглядають теоретичні основи здоров'язберігаючої компетентності вчителя. Це відображено і в наукових дослідженнях С. С. Волкової [2], С. А. Самойлович [9] та інших.

Визначення здоров'язберігаючої компетентності, характеристику її складових пропонують Н. Бібік, О. Овчарук, О. Руденко, О. Савченко [4], В. Сидоренко [10] та ін.

Мета статті – дослідити ключову компетентність – здоров'язберігаючу як визначальну в забезпеченні якісної професійної діяльності вчителя основ здоров'я, а також визначення основних змістовних характеристик досліджуваного поняття.

Організація та методи дослідження. У ході дослідження використовувався метод теоретичного вивчення та аналізу науково-методичної літератури.

Результати досліджень та їх обговорення. У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти акцентується увага на необхідності індивідуалізації навчання, запровадження особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, формування соціальної, комунікативної, комп'ютерної та інших видів компетентностей учнів. Першочергова роль у досягненні мети сучасної освіти пов'язана з особистісним потенціалом учителя, його загальною та професійною культурою. Сучасному учителеві необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, про що й зафіксовано в державній національній програмі «Освіта», де наголошується, що один з головних шляхів реформування освіти полягає в необхідності «підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня».

Поняття «компетенція» і «компетентність» багатьма дослідниками трактуються по-різному. Для нашого дослідження у плані розмежування та розуміння сутності цих понять ми використовуємо визначення А. В. Хуторського. Розділяючи ці поняття, під *компетенцією* він розуміє наперед задану вимогу (норму) до освітньої підготовки учня, а під *компетентністю* – особистісну його якість (сукупність якостей), які вже набуті, а також мінімальний досвід щодо діяльності в заданій сфері: «Компетентність передбачає мінімальний досвід застосування компетенції» [11, 61].

Експерти країн Європейського Союзу визначають поняття «компетентність» як «здатність застосовувати знання й уміння», що

забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях. Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти визначає поняття компетентності як спроможності кваліфіковано провадити діяльність, виконувати завдання або роботу. Згідно з цим, поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або діяльності [3, 52–53].

Аналізуючи напрацювання ОЕСР (Організація європейського співробітництва та розвитку) з питань компетентнісно орієнтованої освіти О. Глузман вказує, що «саме набуття життєвоважливих компетентностей допоможе людині орієнтуватися в сучасному суспільстві, інформаційному просторі, дальшому здобутті освіти й на ринку праці». Одним із положень ОЄРС, що визначають компетентнісний підхід, є те, що сучасне життя вимагає від людини набуття певного набору компетентностей, які називають ключовими.

У рамках програми «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуально засади» «DeSeCo» (започаткована у 1997 р. групою експертів з різних галузей – освіти, бізнесу, праці, здоров'я, представників міжнародних, національних освітніх інституцій Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади) визначено три категорії ключових компетентностей як концептуальну базу, в якій демократичні принципи та індивідуалізм є основними рисами. Це: *автономна діяльність; інтерактивне використання засобів; уміння функціонувати в соціально гетерогенних групах* [3, 54–55]. *Ключова компетентність* – це інтегративна якість особистості, яка полягає у здатності розв'язувати складні поліфункціональні завдання з різних галузей людської діяльності на міждисциплінарному, надпредметному й багатомірному рівні. Вона дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті й проявляється у способах поведінки людини з урахуванням її пізнавальних здібностей та психологічних якостей, є детермінантою виникнення й розвитку базових компетентностей – структурно класифікованих комплексів (знань, умінь, навичок і якостей особистості), які є певною стандартизованою основою для відображення

специфіки і забезпечення якості виконання завдань конкретного виду конструктивної діяльності людини [5, 36].

За матеріалами дискусій, організованих у рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний-рівному» (2004 р.), учені Академії педагогічних наук України (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Руденко, О. Савченко) визначили перелік ключових компетентностей, формування яких забезпечить компетентнісний підхід в освіті. Таких компетентностей сім. Це – уміння вчитися, соціальна компетентність, загальнокультурна компетентність, здоров'язберігаюча компетентність, компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій, громадянська компетентність, підприємницька компетентність [4, 85–89]. За висновками вчених, компетентнісний підхід забезпечить не інформованість суб'єкта навчання, а вміння на основі знань вирішувати різноманітні проблеми життя. Одна з ключових компетентностей – здоров'язберігаюча авторами визначена як характеристики, властивості учня, спрямовані на збереження фізичного, соціального, духовного та психічного здоров'я – свого та оточення. Складовими цієї компетентності є життєві навички, що сприяють здоровому способу життя. Відповідно до складників здоров'я (фізичний, соціальний, духовний, психічний) ці життєві навички передбачають реалізацію кожного з них:

1) життєві навички, що сприяють *фізичному здоров'ю* (навички раціонального харчування, рухової активності, санітарно-гігієнічний режим праці та відпочинку);

2) життєві навички, що сприяють *соціальному здоров'ю* (навички ефективного спілкування, співчуття, розв'язування конфліктів, поведінки в умовах тиску, погроз, дискримінації, спільної діяльності та співробітництва);

3) життєві навички, що сприяють *духовному та психічному здоров'ю* (самоусвідомлення та самооцінка, аналіз проблем і прийняття рішень, визначення життєвих цілей та програм, самоконтролю, мотивація успіху та тренування волі).

В. В. Сидоренко, визначаючи шляхи удосконалення професійної компетентності педагога, пропонує наступне визначення: *здоров'язберігаюча компетентність учителя, або валеологічна*, забезпечує організацію здорового способу власного життя у фізичній,

соціальної, психічної та духовної сферах, організацію власної праці й упровадження, реалізацію здоров'язберігаючої функції розвитку учнів, тобто належних умов для нормальної життєдіяльності школярів, оптимального функціонування фізіологічних процесів оволодіння вміннями та навичками турботи про своє здоров'я, а саме: належний повітряний і тепловий режим, достатнє освітлення, зміну різних видів навчальної діяльності, відповідність меблів індивідуальним особливостям учнів, відповідність обсягу змісту відведеному часу на вивчення предмету, часове співвідношення виконання класних і домашніх робіт тощо [10].

Аналізуючи наведене вище визначення, можемо зауважити, що ним окреслено реалізацію здоров'язбереження в педагогічній праці фахівця будь-якого фаху. Якщо ж говорити про здоров'язберігаючу компетентність вчителя основ здоров'я (валеології, основ безпеки життєдіяльності, факультативу «Школа проти СНІДу», гуртків та факультативів здоров'яформуючого змісту), то до її складових слід віднести володіння арсеналом способів збереження, відновлення та розвитку власного здоров'я (навички медичного, біологічного змісту та питань безпеки життя), переконаність у доцільності їх застосування.

Турбота про здоров'я вихованців – одне з головних завдань педагогічного колективу навчального закладу. Але турбуватися професійно – означає бути готовим педагогічними методами й відповідно до сучасних медико-біологічних уявлень про ріст і розвиток організму та вплив чинників довкілля на здоров'я людини правильно організовувати, реалізовувати та контролювати хід діяльності, спрямованої на здоров'я. Суттєвою її умовою є готовність педагога власним прикладом показувати переваги здорового способу життя та значення здорового способу життя для становлення успішної людини [8, 15].

Компетентність проявляється, за дослідженнями В. В. Ягупова та В. І. Свистуна, в конкретній ситуації у процесі здійснення професійної діяльності. Щоб бути компетентним фахівцем, мало мати фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, а необхідно бути творчою особистістю, професійно та психологічно готовим і здатним до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності. Професійна компетентність враховує різні аспекти діяльності – *інтелектуальний (когнітивний), професійний (фаховий) і особистісний (суб'єктний)*, які

взаємодоповнюють один одного, сприяють їх комплексному і системному прояву, під час необхідності можуть компенсувати недостатній розвиток певних показників його компетентності [12].

В. В. Нестеренко пропонує поняття «професійно-валеологічної компетентності» педагогів дошкільної освіти. Професійно-валеологічна компетентність – складова загальної професійної компетентності педагога, яка конкретизує його теоретичну і практичну підготовку щодо розв'язання питань, пов'язаних із вихованням у дошкільників навичок здорового способу життя. Її структурними компонентами є: база знань (когнітивний компонент) та система дій, що забезпечують їх практичну реалізацію (операційний компонент). Когнітивний компонент полягає в обізнаності педагогів із сучасними моделями здоров'я, ознаками його прояву і чинниками, що впливають на здоров'я, із сутністю «здорового способу життя» людини, його показниками та особливостями прояву, шляхами і засобами виховання навичок здорового способу життя. Операційний компонент виявляється в умінні визначати стан здоров'я дитини за ознаками його прояву, контролювати, коригувати та використовувати чинники, що впливають на здоров'я дитини, розробляти та упроваджувати форми і методи виховання в дитини навичок здорового способу життя [7, 63–65].

Якщо із сукупності складових професійної компетентності вчителя основ здоров'я виокремити особливості здоров'язберігаючої компетентності, то, на нашу думку, вона стосується двох взаємозалежних тісно переплетених переконань: **дбати про здоров'я дітей, як про власне та дбати про власне здоров'я, як про здоров'я вихованців**. Виходячи з таких розумінь пред'являються вимоги до формування здоров'язберігаючої компетентності як учнів, так і самих вчителів. Останнє нерідко залишається у вчителя за кінцевим принципом.

Інтелектуальний та професійний компоненти здоров'язберігаючої компетентності розкриваються вчителем основ здоров'я як у володінні фаховими знаннями, так і у виробленні професійних якостей для здійснення освітньої діяльності. Ці якості забезпечують готовність педагогів здійснювати навчання на основі розвитку життєвих навичок учнів. За результатами аналітичного дослідження оцінки ситуації у шкільній освіті України стосовно здійснення такого навчання [6, 92], учителі, які здійснюватимуть навчання в галузі здоров'я на основі навичок, мають

поєднувати професійні та особистісні якості. Серед якостей, притаманних найкращим викладачам, вони вказують на наявність таких: бути прикладом поведінкових практик, характерних для здорового способу життя; бути компетентними та володіти досвідом.

Особистісний компонент здоров'язберігаючої компетентності розглянемо через аспекти складових здоров'я вчителя.

Педагогічна професійна діяльність характеризується значним напруженням нервової та серцево-судинної системи, великими навантаженнями на зоровий і слуховий аналізатори, опорно-руховий апарат. Тривале перебування у вимушеному положенні стоячи або сидячи, обмеження рухової активності також несприятливо впливають на різні функції організму. Особливості фізичної і психічної діяльності вчителів вимагають нових підходів до підбору педагогічних кадрів, який повинен починатися ще з школи. Майбутні вчителі зобов'язані мати не тільки покликання, здібності до своєї професії, але й відповідний стан здоров'я, вміння вести здоровий спосіб життя, рівень готовності [1].

Дослідження вчених (С. С. Волкова), проведені в загальноосвітніх школах, засвідчили, що лише 21,2% учителів почувають себе абсолютно здоровими. У 52,4% опитаних спостерігаються відхилення у стані здоров'я серцево-судинної системи, 40,5% учителів відзначають у себе неврологічні захворювання, така ж кількість мають захворювання нирок. Учителі відзначають відхилення у стані здоров'я кількох органів і систем: дихальної, видільної, шлунково-кишкового тракту, печінки тощо.

Основні відхилення в самопочутті вчителі пов'язують із хронічним перевтомою [2]. Постійно почувають себе втомленими 45,2%, напади серцебиття відчувають 47,6%, постійно хочуть спати вдень 33,3%, дратують речі, до яких раніше ставилися спокійно, 42,8% учителів. Понад 70% учителів у режим дня не вводять фізичні вправи. Дефіцит рухової активності призводить до зниження фізичної працездатності, збільшує ризик виникнення гіпертонії, діабету, раку товстої кишки, остеопорозу та багатьох інших захворювань, а також погіршення настрою. Майже кожен четвертий педагог школи палить, деякі схильні до алкоголізму.

Валеологічна освіченість учителя є важливою для навчання школярів будь-якому предмету. Проте особливого значення вона набуває для вчителів основ здоров'я, що зумовлено специфікою предмету. На аспекти

цієї проблеми вказує В. А. Самойлович. Він зазначає, що існуюча система освіти сама по собі є фактором ризику для здоров'я учнів. Проте і вчитель у професійному відношенні є представником однієї з основних груп ризику щодо захворюваності. За цих умов для нього особливо важливо не тільки володіти основами знань про здоров'я і здоровий спосіб життя, але й засобами та методами забезпечення здоров'я і формування здорової життєдіяльності. У навчанні учнів важливим має бути особистий приклад вчителя [9, 191].

Серед факторів ризику, що погіршують здоров'я вчителя, основними є гіподинамія (низька рухова активність), недотримання режиму дня, фізичні та психічні перевантаження, шкідливі звички, гіпоксія, нераціональне харчування, хронічні захворювання, екологічні фактори. Сформованість здоров'язберігаючої компетентності вчителя основ здоров'я забезпечить зниження впливу факторів ризику засобами заходів, які вчитель має впроваджувати у своєму житті [2, 18]. Серед них:

- організація рухової активності, починаючи з 10–15 хвилин щодня, включаючи фізкультхвилинки та рухливі вправи на уроках-тренінгах до 30–40 хвилин щодня (бажано із 2–3-разовими щотижневими заняття у спортивних секціях);
- дотримання режиму дня (особливо сну та харчування), праці й відпочинку;
- знизити фізичні перевантаження допоможе розподіл між членами сім'ї домашньої праці, праці по господарству, на дачній ділянці;
- психічні навантаження допоможуть подолати фізкультхвилинки, рухливі вправи на уроках, участь у святах, що провадяться у школі, прогулянки на свіжому повітрі тощо. Слід оволодіти вміннями відпочивати (навчання вправам на розслаблення, елементам самомасажу).
- зменшення доз вживання психоактивних речовин (паління, алкоголю); повна відмова від них;
- для подолання гіпоксії забезпечення провітрювання класних кімнат, збільшення часу перебування на свіжому повітрі;
- упорядкування прийому їжі (не менше 5 разів на добу дрібними порціями), дотримання режиму прийому рідини (не менше 2–2,5 літрів на добу по 50–100 мл щогодини);

– забезпечення профілактики хронічних захворювань, фітооздоровлення, вітамінізації, загартовування, диспансеризації не рідше 2 разів на рік.

Висновки. Перед учителем основ здоров'я стоїть важливе завдання – сформуванню здоров'язберігаючої компетентності учня. Сучасному вчителю необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності. Однією із ключових компетентностей є здоров'язберігаюча, яка окреслює характеристики, властивості учня, спрямовані на збереження фізичного, соціального, духовного та психічного здоров'я – свого та оточення. Складовими цієї компетентності є життєві навички, що сприяють здоровому способу життя. Здоров'язберігаюча компетентність вчителя основ здоров'я належить до його професійної компетентності і враховує різні аспекти діяльності – *інтелектуальний (когнітивний), професійний (фаховий) і особистісний (суб'єктний)*. Вона передбачає здійснення педагогами навчання на основі розвитку життєвих навичок учнів, бути прикладом поведінкових практик, характерних для здорового способу життя та володіння арсеналом способів збереження, відновлення та розвитку власного здоров'я.

Перспективи подальших досліджень. Сформованість здоров'язберігаючої компетентності вчителя основ здоров'я забезпечить якість освітньої діяльності з предмету та зниження впливу факторів ризику для здоров'я, таких як гіподинамія (низька рухова активність), недотримання режиму дня, фізичні та психічні перевантаження, шкідливі звички, гіпоксія, нераціональне харчування, хронічні захворювання, екологічні фактори.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренко В. М. Підвищення рівня готовності молоді до педагогічної діяльності засобами фізичної культури. / В. М. Азаренко // Шляхи підвищення ефективності підготовки педагогічних працівників: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Ч. 1. – 1993. – С. 3 – 5.
2. Волкова С. С. Здоровий учитель – здорова школа / С. С. Волкова // Світ виховання. – 2006. – № 1 (14). – С. 16 – 18.
3. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості / О. В. Глузман // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2 (67). – С. 51 – 60.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.
5. Онопрієнко О. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті / О. Онопрієнко // Шлях освіти. – 2007. – № 4. – С. 32 – 37.

6. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Л. С. Ващенко, О. Т. Сакович [та ін.] – К. : Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 108 с.

7. Нестеренко В. В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. – Одеса, 2003. – 267 с.

8. Оржеховська В. М. Методологічні засади діяльності освітнього закладу, спрямованої на здоров'я / В. М. Оржеховська, О. О. Єжова // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 4 (69). – С. 5 – 17.

9. Самойлович В. А. Деякі аспекти валеологічної культури і освіти сучасного вчителя / В. А. Самойлович // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 47. – С. 189 – 191.

10. Сидоренко В. В. Шляхи удосконалення професійної компетентності педагога в умовах особистісно зорієнтованого навчання. Режим доступу:

http://docs.google.com/View?id=ddq6cz8s_93hc9mngdp.

11. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование.– 2003. – № 2. – С. 58 – 64.

12. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. Режим доступу:

http://www.library.ukma.kiev.ua/e-ib/NZ/NZV71_2007_pedagog/01_yagupov_vv.pdf

РЕЗЮМЕ

В. Н. Успенская. Здоровьесберегающая компетентность учителя основ здоровья как определяющая его профессиональной компетентности.

В статье исследована ключевая образовательная компетентность – здоровьесберегающая. Здоровьесберегающая компетентность учителя основ здоровья принадлежит к его профессиональной компетентности и учитывает разные аспекты деятельности – интеллектуальный (когнитивный), профессиональный и личностный (субъектный).

Ключевые слова: компетентность, ключевые компетентности, профессиональная компетентность, здоровьесберегающая компетентность.

SUMMARY

V. Uspenska. Health – preserving competence of the teacher of Health studies as a key point of his professional competence.

The article analyzes the key competence of education that is a health – preserving one. Health – preserving competence of the teacher of Health studies belongs to his professional competence and includes various aspects of teaching – intellectual (cognitive), professional (qualified) and personal (subjective).

Key words: competence, key competences, professional competence, health – preserving competence.